

NÖVÉNYBEN, TALAJBAN, LEVEGŐBEN

Patalenszki Adrienn természetvédelmi mérnök BSc hallgató

Debreceni Egyetem, MÉK Természetvédelmi, Állattani és Vadgazdálkodási Tanszék

Bevezetés

A nagy szikibagoly (*Gortyna borelii lunata*) a hazai lepkefauna egyik legértékesebb tagja. Igazi „hungaricumnak” tekinthető, mivel Európán belül legnagyobb és legerősebb állományai Magyarország területén élnek, az Alföld keleti részén. A legveszélyeztetettebb európai lepkefajok közé sorolható. NATURA 2000-es jelölőfaj és a Vörös Könyvben aktuálisan veszélyeztetett fajként szerepel. Fokozottan védett, egyedeinek pénzben kifejezett értéke 250 000 Ft.

Anyag és módszer

A nagy szikibagoly nem ragaszkodik kifejezetten egy adott élőhelytípushoz, növénytársuláshoz, mindenhol megjelenhet, ahol tápnövénye, a sziki kocsord (*Peucedanum officinale*) előfordul.

A lárvák kikelésük után lefúrnak magukat a növény gyökérzetébe, és ott endofág életmódot folytatnak. A hernyók az általuk fúrt járaton keresztül a felszínre lökik a feleslegessé vált rágást és ürüléket, amely a felszínen egy sárgásfehéres, granulátumszerű anyagból képződött kupacot alkot.

Ez az ún. „hernyórágás” az egyik legbiztosabb jele a faj jelenlétének egy adott területen.

A Körös-Maros Nemzeti Park területén él a hazai állomány 20%-a

A Bélmegyeri Fáspusztákon található a világ egyik legerősebb populációja a fajnak

Eredmények

Az előző évek kutatási eredményei alapján megállapítható, hogy az idei évben lényegesen kevesebb rágásnyomot regisztráltunk, ami főleg a hosszan tartó száraz periódusoknak tudható be, ugyanis ilyenkor a talaj keménysége, illetve a növények gyengébb vitalitása miatt a lárvák már a 4-5. periódusban elpusztulhatnak.

Az imágók rajzási idején (szeptember elejétől - október végéig) én is részese lehettem a lepkefaj felmérésének a Körös-Maros Nemzeti Park területén. Vizsgálataink kettős célt szolgáltak, egyrészt személyes lámpázással a lepkefaj jelenlétének kimutatását, másrészt a hernyórágások kvadrátos felmérésével az adott területen élő populáció becslését.

Fényforrásként 250 W - os higanygőzlámpát használtunk.

A lámpázások eredményeit terepnaplóban dokumentáltuk.

Következtetések

Az elsődleges feladat az adott populációk élőhely általi „in situ” védelme, így gátat lehet szabni az egyik legfontosabb veszélyeztető tényezőnek, a beszántásnak.

A faj megóvása céljából június végétől- július elejéig kerülni kell az adott terület zavarását, mert ilyenkor a hernyók a tápnövény szárában táplálkoznak, és egy rosszul időzített kaszálás a végzetüket okozhatja.

A hazai elterjedés pontosabb ismerete és a lepkefaj megőrzése érdekében minden sziki kocsord populációt meg kell vizsgálni mind jelenlét-hiány, mind populációméret vonatkozásában.